

EESTI NOORUS

NOORSOO
KULTUURI
AJAKIRI

ILMUB
ÜKS KORD
KUUS

TELLIMIS-HIND:

1 aasta peale Kr. 1.80
1/2 aasta peale " 1.—
1/4 aasta peale " 0.50

KUULUTUS-HINNAD:

1 lehekülge . . . Kr. 30.—
1/2 lehekülge . . . " 15.—
1/4 lehekülge . . . " 7.50

TOIMETUS JA TALITUS TALLINNAS, LOSSI PLATS 4

Veebruar

Nr. 2 — 1930

II aastakäik

UENU Keskjuhatus 1929|30 a.

Istuvad vasemalt: *R. Ingrand* — peasekr., *Ed. Riisman* — abiesimees, *A. Meikop* — esimees, *V. Rooberg* — abiesimees, *R. Saarman* — laekur, *H. Hasenbusch* — „E. N.“ talitusjuht. Seisavad vas.: *H. Nõmmik* — „E. N.“ tegevtoimetaja, *G. Neudorf* — spordikesktoimk. l. *E. Selonik*, *J. Kreek* — arhivaar, *A. Jõger*, *E. Martinson* — sekretär, *K. Utuste*, *E. Eier*, *E. Kaljot* — spordikesktoimk. esimees.

SISU: Noorte laul — *H. Visnapuu*. Aga — *Ed. Lillepea*. Mõtisklusi vabadusepäevaks — *O. Ibius*. Noorsugu, kehakultuur ja elureform — *Dr. J. Vilms*. Rohkem optimismi — *Ed. Riisman*. Majanduslikke retsepte — *A. M. Muljeid*. Rootsist (Järg) — *A. Meikop*. Enesevalitsemise alged. Vajame külateatrit. Noorsugu ja kino. Lend ilmaruumi. Alandus päevakorda. Noorsoo töö mait. Kiri Kaseväljalt. Pilte, kuulutusi.

EESTI NOORUS

Noorte laul.

UENU'le pühendat.

*Hakkame kinni päikesest!
Päike on paistnud inimhinge,
Õõ on taganend südameist.
Lahkume suletud sadamaist.
Helenda, südame kõrgepinge!*

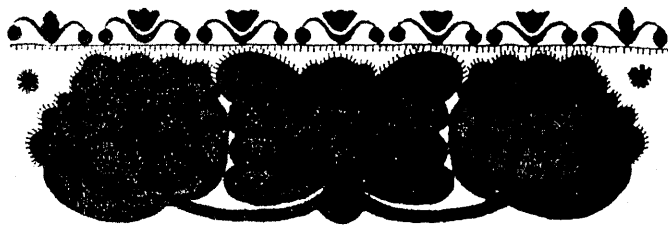
*Hakkame kinni päikesest!
Päike on peidet eesti mulda.
Valgust rabad ja vilja sood
ihkavad anda. Ja merivood
rannale kannavad kiiri ja kulda.*

1930.

*Hakkame kinni päikesest!
Rahvaste viha meid enam ei talla,
töö on ju tööle annud kätt.
Silmadelt heida valurätt.
Päike, me südame tuli, võid tulla.*

*Hakkame kinni päikesest!
Kosed kohavad käte rammust,
mastidest merel laulab laas.
Tulitse süda ja lillitse aas.
Tuleme noored, laul kuulda me sammust.*

Henrif Viisnapuu.

Aga...

*Käiakse teid häid, siledaid,
naerata-sinine taevast üle;
tal hää üle olla õnnemaid,
kui kõikjal rõket täis syle...
Aga... midagi kaalutakse...
Põue poeb vahe valu —
ohjeldab mind ja talu...
Tahaks olla võimas, äikeseraske,
kõndida teid häid, siledaid,
aga'sid tunnetamata...*

*sihiks kauge ranna-laid;
kõndida päike silmis.
millega tasakaalustan end,
sest — just kui kaheldakse...
Yhelpool vägev kotkalend
ta võimas, äikeseraske.
Aga... põue toob valu
ja tasakaalustab kaalu
see teine maailm — aga.*

Ed. Lillsepa.

Mõtisklusi vabaduspäevaks.

O. Ibius.

Tosin aastaid tagasi saavutime riiklise sõltumattuse — poliitilise vabaduse. Sellega loodi võimalus vaimliseks ja majanduslikuks iseseisvumiseks. Loodi väline kaitse, ent selle sisu loomine jäi tuleviku glesandeks. Vaba elujõulise rahva ja rahvuslik-omapärase kultuuri loomine — nii võiks yldjoonis vast tõlgitseda seda nnydse ja tulevate põlvede suurylesannet.

Meil on palju võõrast igas yksikus rahvaliikmes ja terves rahvas. Peame vabastuma kõigest, mis takistab omapärase arengut; peame vabastuma kõigest, mis ei lase kasvada vabu rahvaliikmeid. Vabadusvõitlus jätkub yha edasi ja ootab võitlejaid eeskätt vaimliste ja hingeliste relvadega.

On mõõtnatult avardund piirid aateli-seks tööks. Aga kas meil on kyllaldaselt innustund töölisi selleks? Soome noorpõlve ajakirja „Tulenkantajat“ selle aasta esimeses numbris lausub keegi: „Iseseisvus ei vaimusta meid tööle, meelsamini peame seda kilbina oma magamistoa uksele. Ärge rikkuge meie und, lugege kilbilt: Iseseisvus.“ Kas oleks väär lausuda noid sõnu meiegi kohta?

Rahvas on jagunend isikliku kasu pyyd-miseks ryhmitusiks, unustades riigi huvid. Sääli, kus poliitiliseski elus peaks olema ideede võistlus ja teisiti mõtlejategi lugu-pidamisega kohtlemine, on väga sageli vastaspoolt hoolimatult porritallav võitlus — kõigi vahenditega. Rahva yldhuvid tõrjutakse sel puhul paratamatult kuhugille hämarusse — võideldakse „oma meeste“ soojade kohtade ja eesõiguste pärast.

Kasvavalle noorusele ja laiadele rahvahulkadelle pole jäänd enam yhtki meest eeskujuks, kes määrimatult pysides tiivustaks pyydma kõrgemalle. Sellele lisandub muidugi teat yleoleku ja endaga rahuolu tunne ja kodanik siirdub päale paari vänge sõna lausumise omakordki ainult omakasu tagaajamisele. See ei loo soodsaid eeldusi yhemeelseks kultuurtööks, riiklikule iseseisvusele sisu loomiseks.

Sotsiaalsete pahedena levib lõbutsemis-iha ja pääliskausus kõigi yhiskundlikku

elu haaravi probleemide suhtes. Aga ärgu unustagu need, kes veeretavad syg yhiskunnale ja selle lood „ajavaimule“, et parema yhiskunna loomiseks vajatakse paremaid inimesi.

Ei aita välised reformid yksi, sygavat enesekasvatust vajame esmajoones — „Ei inimene parem saabu, kui syda metsalise jääb, ja vaimu kõrge puhang läab kui tuul“ lausub luuletaja.

Veel pole me kyllaldaselt mõistnud sedagi, et vabaduse tee käib eneseohjeldamise, enesepiiramise kaudu. Muistseid mõtlejaid juba teadsid inimese olevat liidet omavahel alaliselt võitlevast hääst ja halvast. Ei võind olla korraga mõlemad vabad. Seda teades näeme selgemini teed seesmisele vabadusele, vabale inimesele ja tema kaudu vabale yhiskunnale. Seesmise vabaduseni peavad jõudma kõik yhiskundlikule elule suunamäärjad, ainult siis võib saabuda parem yhiskund.

Vanem põlv vaevalt veel suudab loobuda vanust harjumusist, ent noortel on rahva ja koos sellega endagi tuleviku pärast tarvis valida uus tee. On tarvis asuda endast ja kaasnoortest kasvatama inimesi, kes suudaksid olla parema ja väärtuslikuma yhiskunna ehitusrakukesiks ja ehitajaiks. Inimesi, kes aate nimel suudavad minna oma teed, laskmata end kõigutada kommetest, harjumusist, enda „halvast“ minast ja muust sellisest, millega pyyab siduda praegune yhiskund igat inimest enda kylge. Tuletan siinkohal veel kord meelde meie suvise kylalise R. Gardiner'i prohvetlikke sõnu („Eesti Nooruses“ nr. 5-6) meiegi noorte suurylesandest. Tema mõistis sygavamalt meie olukorda kui meie ise ala'iselt selles elades ja sellega harjunult seda suudame.

Väline vabadusvõitlus on viid võidurikka lõpuni, nnyd on aeg seesmise vabadusvõitluse syvendamiseks.

Saagu vabaduspäevad sellegi vabadusvõitluse, selle noortele hingedelle omase vaimlise ja hingelise puhastustule „noorte revolutsiooni“ — kuulutajaiks!

Noorsugu, kehakultuur ja elureform.

Dr. Juhan Vilms

Kehakultuuri sihtkapitali valitsuse esimees.

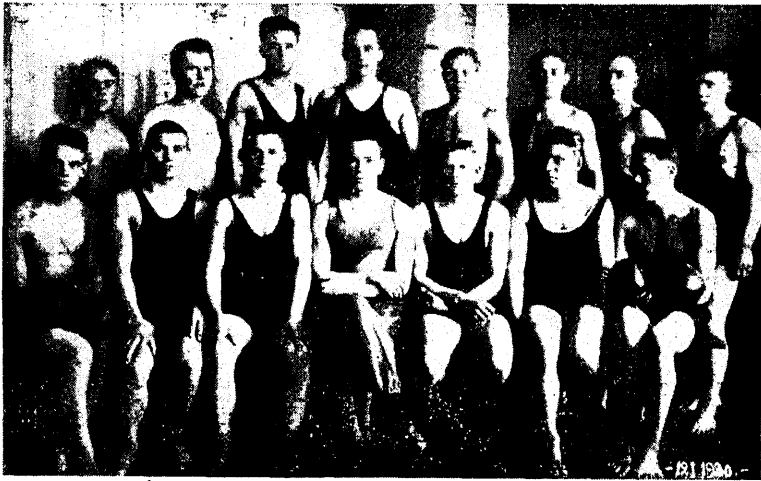
Kehakultuur on tung kehalise arenemise poole. Ta on tung päikese, vaba õhu ja liikumise järele. Vabalt välja sirutada keha, pingutada lõbu tundes igat lihast ja närvi — selleks on kutsutud kehakultuur.

Kuid mitte ainult üksiku indiviidi, isiku seisukohalt ei oma kehakultuur tähendust — vaid ka ühiskondlikult. Tugevaist üksikliikmeist koosneb rahvas

le tema muljed, harjumused ja tungid. Ja need on loomulikud, terved lõbutungid -- mis rahuldust peavad leidma ja mis eriti edendamist vääriavad.

Siin seisamegi sellel piirjoonel, kus kokku puutuvad kehakultuur, noorsugu ja elureformi liikumine.

Noorsugu on eriti ametis oma harjumuste, tungide korraldamisega, kasvatades kõige alusena keha ja vaimu.

Kaiu maadlussportlased,
keskel istub agar sporditegelane *A. Klemmer*.

— seepärast on kehakultuuri tähtsus ilmne. Pealegi kasvatab kehakultuur tugeva närvikava, mis on eelduseks iga-sugu kultuurile.

Peale selle tingib tugev, terve ja loomulik närvikava loomuliku tahtejõu tugevuse, mille kaudu on võimalik mõistusel end kergemini halbade harjumuste ja tungide üle panna maksma.

Mitte üksi pidurina ei teotse kehakultuuri toime — vaid ta loob ka uusi tarvitusi, harjumusi, tunde.

Mida rohkem vedame aega kehakultuuri andumuses — seda sagedamaks, kindlamaks ja tugevamaks saavad mei-

Kehakultuur on siin eriti omal kohal.

Elureform on meil seni olnud paljas sõna. Isegi ta mõiste pole täpselt formuleeritud. Meie teame ainult, et ta on liikumine elu parema ümberkorraldamise poole kõigepealt isiklikus elus, millega kaasas peavad käima sotsiaalsed reformid laiade rahvahulkade eluvõimaluste parandamiseks.

Elureform peaks kaotama meilt pahed — nagu alkoholism, tühipaljas lõbutsemine, elunauding sõna halvas mõttes. Ta peab looma terve, loomuliku, eluvärske, edasiviiva ja arendava eluvõimaluse igatühele meist, ta peab alused

looma noorele inimesele juba enne tema sündimist. Noorele peab ta võimaldama vabalt areneda nii kodus, koolis, kui ka ühiskonnas. Täiskasvanuile andma võimalused tarvitada oma elujõudu ülesehitavaks ja loovaks tööks, vaba aega kasutades terve lõbukultuuri vahenditega. Vanale inimesele peab ta võimaldama tasuta puhkuse ja naudingukülalased raugapäevad, mis rõõmustaksid paratamata kurva lahkumise ootust nii armsast, meeldivast elust!

Et täide viia kõik need unistused — seks läheb väga palju aega, raha ja arusaamist.

Ainuke võimalus, mis midagi ei

maksa on õhk ja päike — meie oludes. Kehakultuur nendes looduse jõuallikates annab meile niipalju uusi muljeid, harjumusi, loob uusi terveid tarvidusi, et näib, nagu oleks ta hiiglasuur tegur, mille tagajärgi raske ette näha, kui ta leviks igasse rahvaklassi, oleks harrastatav iga inimese poolt.

Sellest tähtsusest ongi aru saadud, mida tõendab kehakultuuri kiire võidukäik meil Eestis.

Ja noorsugu, kes kasvab, kes arendab edasi meie rahva tulevikku, organiseerib kultuurtööd ja korraldab edaspidi meie riiki, see olgu siin esirinnas.

Rohkem optimismi!

Ed. Riisman.

Olen sattund kord noorsoo advokaadi ossa ja pean viima selle lõpuni *).

Sissejuhatareks aga väike looke, mis mul meele jäi ns. Meikopi kõnest kuskil aktused ja mille ta omakorda kuskilt olla legend:

Kaks hiirt olid sattund koorepütti ja mõlemat ähvardas uppumissurm. Üks hiirtest olnud iseloomult optimist, teine pessimist. Viimane leidnud seisukorra olevat lootusetu ja valmistund surmale. Optimist aga pole leppind sellega. „Me peame välja pääsema“, hüüdnud ta ja hakand rabelema kõigest jõust, püüdes end pinnal hoida. Ja vaata imet — rabelemisest muutus koor pikkamisi võiks ja selle kandva aine abil pääses optimist pütist välja, kuna pessimist vahepeal juba olla ära uppund.

Nii see looke. Ja vägagi õpetlik! On kindel, et optimismis peitub kaugelt rohkem tegutsemistahet ja energiat, kui pessimismis. Milleks tegutseda, milleks rabelema, kui inimene pessimistina ei näe sellest tulemusi või jälle näeb oma rabelemistele ainult negatiivset suhtumist teiste poolt! Progressi teostavad suurel määral ikkagi

optimistid **). Muidugi ei saa veel väita sellega, et pessimism absoluutselt töötahte halvab. Ei. On ka pessimiste, kes vaatamata oma pessimismile siiski kangekaelselt tegutsevad, olude kiuste tegutsevad. Kuid seda tegutsemist ei erguta rõõm tööst, rõõm saavutistest. On märksa hoogsam ja elurõõmsam tegevus, kui inimene leiab rõõmu oma vähematestki tagajärgedest.

Pessimistid halvavad teiste töö tahet, tekitavad lootusetuse tunnet. Sellepärast soovitan ikka hinnata vähematki saavutist ja häid külgi otsida ka sealt, kus neid tõesti vähe. Kuid see ei takista veel teadlik olla puudustes! Puuduste igavene meeletulemine ja võimalikult kohutava pildi maalimine vaevalt kedagi parandab. See on sama kui karskustöö diagrammidega, tabelitega ja sunnitavate kihutuskoosolekutega!

Kahjuks peame märkima, et meie noorsoo tegelaskonnas on rohkesti pessimismi. Me kuuleme liigagi palju virilaid kaebusi olemasoleva korra, ideelageduse ja ma-

**) Muidugi võib ka optimistide hulgas olla inimesi, kes tegutsemises loiid, kuid see ei pruugi sugugi olla optimismi süü. Energia, teguvõime, optimism ja pessimism on täiesti iseseisvad iseloomumomadused.

*) O. Ibius „Ei peaks põhjust olema nuriseda?“ „E. N.“ nr. 1 — 1930.

terjalismi üle. Unistatakse ennesõjaaegsest aastatest, kus olukord olnud teistsugune. Siis olnud inimesed ideelisemad, vaimlikke huvisid rohkem jne. Ja muidugi! Siis olid ju meil ka sootuks teistsugused eesmärgid saavutada — siis elasid noored revolutsioonilises palavikus, igatsedes uut paremat korda. Nüüd on revolutsiooni palavik möödas ja sellele järgnenud vaimlik reaktsioon oma pessimismiga. Olukorrad on muutunud.

Uued probleemid on kerkind päevakorda. Sellega ka meie aja vaim muutunud sootuks teistsuguseks, kui ta oli enne sõda (ma ei tahaks ajavaimu all sugugi mõista ainult midagi negatiivset; ajavaim võib sisaldada endas ju ka positiivset). Me ei saa maha salata tehnilisi hiigelsaavutusi, mis olnud viimaste aastakümnete jooksul, ei saa eitada nende väärtust (kui me muidugi ei asu Ghandi seisukohal). Kui tahame luua midagi kõrgemat vaimukultuuri alal, siis ei tohi me selleks seada raame, mis olid enne, vaid peame leidma uued raamid, mis kooskõlas olemasolevate saavutistega. Muidu ei oleks meie edumeelsed noored, kes sammuvad aja esirinnas, vaid kitsarinnalised — kuigi ideelised — konservaatid! Jah, peame tegema kompromissi ajavaimuga, kuid ajavaimu positiivse osaga!

Oli aeg, kus materdati kinosisid ja ajalehed halvaks kombeks lugesid tuua arvustusi filmiteoste üle. Nüüd on film ometi tunnustatud kultuurtegur ja olene sunnitud võtma oma kavasse mitte võitluse filmi mahamaterdamiseks, vaid võitluse parima filmi eest.

Oli aeg, kus loeti suureks ideelikkuseks eitada tantsu. Nüüd tunnustatakse aga juba tantsu enam-vähem üldiselt, kuid kavas on võitlus parima — esteetilisema tantsu eest.

Ja niisuguseid näiteid võiks tuua veel palju. Vaadake, see on ka „ajavaim“! Kui selle ajavaimu tee viiks meid ainult alla, siis kes teab küll, kus all põhjas me juba ammugi oleksime!

Ja kui nüüd meie pessimistid süüdistavad noori ideelageduses ja vaimlikkude huvide puudumises, siis peab kõige juures enne süüdistamist ikkagi õige tublisti kaaluma: kas on olnud tagurpidi minekut, kas on nüüd tõesti vähem vaimlikke huvisid kui varem, kas kakleb kõrtsides ja simmanitab pidudel nüüdne noorsugu rohkem kui endine? Ma usun, et ei! Edusamme aga paremuse suunas oleme teinud kindlasti.*) Ja kui me seda võime konstateerida, siis seda suurema optimismiga võime tormata tulevasse tegevusse, seda rõõmsamalt rakendada end tööle, sest teame, et sel on tagajärge!**)

Kirjutan kahe käega alla O. Ibiuse ridadele! Peame aga nägema seda rõõmustavaiki, mida meie praegune noorpõlv on saavutand „ajavaimu kiuste“, siis pole kartata, et need varjuküljedki suudaks meist teha pessimiste.

Kuid sellele veel lisaks minu soov: Armsad noorsoo „prokurörid“! Ärge hävitage oma pessimismiga noorsoo sedagi töötahet ja tööõhku, mida neil teie tõenduse järgi nii kui nii on vähe! Ärge looge lootusetuse õhkkonda! Nõudke palju, kuid olge rõõmsad ka vähese üle! Ja edasi täie energiaga ikka heatujuliselt kas või „ajavaimu“ kiuste!

*) Kui reas kooses puuduvad õpilasorg-id ja Koolinoorsoo Kesklit surmaunne suikus, siis ei ole ka see veel tõenduseks, et asjad tagurpidi lähevad. Võibolla, on õpilased siirdunud avaremale tegevusalale väljaspool kooli, vast on koolinoorsoo org-id oma eale elanud ära! Ja kui kuskil tõeliselt tuleb ette org-i varjusurma langemise juhtumisi, siis mujal selle asemel, võibolla, tekib ellu kaks uut! Vaadake, selleks ongi vaja distantsi — distantsi, et otsustada objektiivselt. Tahaksin meeleldi sama küsimuse üle O. Ibiusega vaieldust jätkata 10 aasta pärast.

**) On määratult kurb, kui tegelane oma suuri ideid mitte täiel määral teostumas nähes, seda liialt südamesse võtab. Ega see asja ei paranda! Ja kui siis oma oskamatusena on tegemist, siis ei ole veel kaugelki vajadust „kõrvale lükata neid, kelles otsib väljapääsu pulbitsev energia, ent kellel puuduvad veel kogemused.“ Tahtsin ainult õige ettevaatlikult tähendada, et ei süüdistataks liiga ägedalt sulge, kui kirjas on vead.

Kirjavahetust soovivad: Neiti Esteri Salovaara, Pieksämä, Suomi. Neiti Elina Kontio, Pieksämä, Suomi. Peaasjalikult keskkooli noortega, soome keeles. Soovi korral võtab vahetaituse (fõlkimise jne) oma peale „E. N.“ toimetis.

Majanduslikke retsepte.

A. M.

Meie noorsoo-organisatsioonid kannavad pea kõik samade tegevust halvavate raskuste all. Neist on üldisemad aktiivsete tegelaste puudus ja ruumide kitsikus. Viimasel ajal on kestvate ikaldusaastate tõttu majanduslikud raskused kerkind päevakorrale surudes omakord ka vaimlisi algatusi.

Kuidas saada suuremaid sissetulekuid?

Loomulikult on iga ühing koha peal juba katsund igasuguseid abinõusid ning vaevalt siin keegi enam uut Ameerikat leida võib. Üksikuil juhuseil kui kassa ehk ühingu juhtimine pole asjatundjais käsis, võiks ju kasu olla küsimuse ümberasetamisest: Kuidas vähendada väljaminekuid? Kuid üldiselt on ikkagi rahapuudus üks suurimaid tegevuse halvajaid. Katsume esitada mõned tähelepanekud:

1. Soovitav, kui liikmekaardil on kaks lahtrit: liikmemaks ja toetus. Juhul, kui liikmemaks on madal ja enamais ühinguis kõigub ta 25—50 senti vahel, ei teeks mõnedele liigetele raskusi täiendada liikmemaksu sealjuures leiduva toetuslahtri arvel.

2. Majandusasju peaks ajama eritoimkond ja tuleb neid järjekindlalt ja raudselt juhtida. Eriti tuleb kaaluda iga väljaminekut. Ebaproduktiivseiks ülesandeiks nagu oma tegelaste tasu, perekonna õhtute korraldamine jne. ei tuleks kasutada ühingu summe. Samati tuleks hoiduda ka välisjõudude palkamisest, välismuusika tellimisest jne. kui see samm aineliselt ja sisuliselt küsitav. Tuleb kasutada oma jõude.

3. Tuleb liikme võrgu arendamise ja muul teel võita ühinguale vallavalitsusi ja majanduslikke ühisusi (meiereid, ühiskauplused ja pangad jne.), kes tarbekorral ühel ehk teisel teel (toetused, ruumiandmine, toetused natuuras jne.) võivad toetada ühingu algatusi. Hää vahekord vallavalitsusega ja kooliga tõstab ka ühingu autoriteeti.

4. Ühingu peab ümbruskonnas olema erapooletu ja hää nimi. Ainult autoriteetliku ühingu hää algatused leiavad kõi-

kide kihtide poolehoidu ning viimane peab olema ühinguale tähtsam kui mõne üksiku peo sissetulek. Hää nime puhul on ümbruskonnal ühingu vastu huvi ning külalasteidki leitakse aitamiseks. Ka moraalne toetus ja poolehoid on tähtis.

5. On harilik nähe, et ühingu ettevõtetele ja pidudele pea erandita ilmub ainult noorpõlv ja sedagi ehk tantsu tõmbel ning leiavad niisugused nooremate peol käigud loomuliku ja instinktiivset vastu seismist vanemate poolt. Harilikult ei paku tavalised ühingute peod vanemaile, kes tantsust ja naljast ei hooli, palju ja kui muu kontakt ühinguaga puudub — ei hoolita ka ühingu ettevõttest. Tuleb katsuda haarata kogu ümbruskonna rahvast ja saada hääd vahekorda ka vanempõlvega, milleks tuleb enam tungida ühiskondlikku ellu. Üks jõulupuu valla vaestele ja teile on nende vanade kui ka teiste valla arusaajamate isikute südamed võidetud. Kohalise maareformi mälestuspäevade esimeste maasaajate esiletoomisega ja teile on asunikkude vanempõlv kindlustatud. Ühele niisugusele mälestusõhtule ühe osakonna poolt ei mahtunud enam inimesi. Kohaline vabastusmoment üksikute tegelaste austamisega, muude kohaliste sündmuste ja tähtpäevade mälestamine, seltskonna tegelaste töö hindamine ja esiletoomine jne. kõik see haarab tihedalt kogu ümbruskonda ning tõstab ühingu vastu lugupidamist ja kogub talle sõpru. Tuleb neile ettevõtetele anda võimalikult palju pidulikku seilmet (pasunakoori muusika, laululehed, kohalise õpetaja vaimulik kõne, tervitused, auaadressid ja austusavaldused, au liikmeks võtmised jne.) ning hää on kui pidulikule osale järgneb südamlikum koosviibimine ühisel teelaulal. Ei ole muid tähtpäevi ümbruskonnas, sobib niisuguse kontakti saamiseks kasutada ka ühingu aastapäevi ehk 24. veebruari. Niisugusel teel kogub ühing omale ka vanempõlve hulgas sõpru ning ühingu järgmistele pidudele ilmub ka juba vanemaid inimesi, mis omalt poolt tõstab sissetulekuid. Üldse aga olgu peo eeskava osa tüse ja ei teeks ühinguale

kahju kui ta aastas kord korraldaks mõne tšiseda peo täiesti tasuta, et pääseks pidule ka kõige kehvemgi. Seda enam teenib siis einelaud ja ka edaspidised peod näitavad siis enam külalisi.

6. Ka einelaud võib anda häid sissetulekuid. Selle korraldajaks peaks olema iga ühingu majandus- või naisharu, kes einelaua ained võimalikult ise valmistab ja ette kannab. Väga tähtis on ka einelaua ehtimine, puhtus ja roogade maitsekus. Ei tule põlata ka einelauale liigele vahe- list korjandust. Ühelt õunu, teiselt mune, võid jne. tähendab ühingu kassa ilusat kosumist. Hinnad einelauas olgu võimalikult madalad.

7. Kindlama ja suurema sissetuleku kui peod, annavad kohalikud loteriid ja näitemüügid. Tuleb neid korraldada suviste frahvapidude nime all keha- kultuuriliste esinemiste ja lõbustustega. Leidub suuremaid ruume, sobib ka talvel teha mõni loterii või näitemüük. Asjade kogumist tuleb alata võimalikult vara, et korjandus oleks põhjalik. Hääd on, kui asjade hulgas on mõni suurem asi tõmbe- numbrina. Nii võib mõnel peremehel olla mõni tarvitusest eemale jäänud põllutöö- masin, mida vähese tasu eest omandada saaks jne. Neile metsapidustustele tuleb anda täielik lõbutsev ilme ning võiks siin erandina kord aastas olla lubatud kõik lõbustusvahendid, mis muidu ei sobi ühin- gu eeskavasse: laada ja tsirkuse numbrid, klounide etteastumised, kaardimoorid ja kosjakontorid, õnnerattad, kaeratünnid, õngitsemised, märki viskamised, märki lask- mised jne. Loteriiga — eesti keeles parem nimi oleks vast õnnelaat — ühenduses tu-

leb korraldada platsil või pargis mõni tõm- benumber: spordivõistlused, muusika, võimlemisetteasted, rahvalikud jõumängud jne. Loomulikult peab ka einelaua korral- dus olema häädes kätes.

8. Igal ühingul olgu oma kainelt kok- kuseatud eelarve, mida tuleb läbi viia nii, et aasta lõpp näitaks ülejääki. Ülejäägid tuleksid viia oma kodu ehitam- ise fondi arvele.

9. Korjandused võiksid olla lubatud ainult mõne kindla kavatsuse läbiviimi- seks: oma kodu rajamine, pasunakoori el- lukutumine, klaveri muretsemine, mängu- platsi asutamine jne. Teatud kindlaks ots- tarbeks annetatakse parema meelega ja õnnestub neile saada ka toetusi riigiltki.

10. Pea kõigis noorsooühinguis võib märgata noori liikmeid ka isiklikus raha- puuduses. Igakord pole selle põhjuseks sissetulekute väiksus, vaid oskuse puudus kokkuhoiuks ja ülejõu elamine. Kokku- hoiu alal tuleb väga palju õppida, Soomes alatakse sellega juba algkoolis. Ning mil- leks vajavad noored küldes moe vii- maseid salongide atribuute, kalleid kingi, kleite, smokinguid, visitkuubi ja muid? Igal asjal on oma koht, ainult keskmise ilusa ülikonnaga võib liikuda igal pool. On aga liikmed rahapuuduses, on seda ka ühing. Osagi iga liikme asjatult kulu- tatud summadest alkoholi, suitsetamise ja moodide peale tähendaks ühingule palju ning võidaks sellega ka liige, kui tal on kasutada spordi ja muusikaabinõud, luge- mislaud, kursused jne. Alake propagandat liigete hulgas!

Tasuta sõit Soome ja tagasi.

Kõigil „Eesti Nooruse“ aastatellijail avaneb võimalus omandada hinnata sõidupilet sõiduks Soome ja tagasi, milline tellijate vahel loosimisele tuleb 1. mail s. a.

Kõigi „E. N.“ lugejate kohus on kaasa aidata meie ajakirja levimisele.

1 kr. 80 sendi eest saate aasta läbi ajakirja ja Teil avaneb ühtlasi võimalus hinnata sõiduks hõimude maale.

Muljeid Rootsist.

(Järg.)

A. Meikop.

4.

Muidu moodsa Lõuna-Rootsi metro-poli*) Malmö päänavaail liigub täna ime-likke inimesi. Näib punastes kuubedes, kollastes pükstes ja mustades tsilindrites mehi pikkade piipudega. Tunneme neis taanlasi, kellest väljapaistvaim vast Roskilde r. ülikooli sümfaatse ja temperamense patroni, hallipäise J. Johanseni r. tantsu rühm. Neil näib häid suhteid sinsete peoperemeeste rootsi lõunapoolsema maakonna Skoone noortega, kes kannavad pikki siniseid vammuseid ja punaseid sukke ning kelle taanipärane pehme murrak sulab ühte taani keelega.

Edasi liigub hoopis erinev rühm oma lipuga. Riietuses domineerib must, mis jumalikult sobib õrnemsoo kuldblondile juuksele. Need on vaikivad ja tagasihoidlikud norralased, kes erid hariliku inglismannidele omase ilmekusega vähe isoleeritult hoiavad.

Siis rootslased heledates ja kirjudes

*) päälinna.

Kolmikliit

Malmö. väljasõidul pukspuu metsa: A. Meikop (Tallinnast), prl. Olga Hollberg (Stokholmist) ja Hakon Madsen (Kopenhagenist)

Neli nägusat näitsikut.

Peolisi Ahvenamaalt, Rootsist, Taanist ja Norrast.

rühmades: värvide mitmekesisus, nagu seda muidu armastab slaavi iseloom. Kuid värvile liitub siin rahuiik ja põhjalikult läbimõeldud stiil, mis slaavi kirevusel puudub. Eriti meelitavad oma kirjaküllastes rätides ja vestides näivad Dalarne noored, Göteborgi piigad punakirjalisis undrukuis ja sukkis ning Skoone naisnoored valgetes rätides.

Kirevust lisavad külalised. Ühisel väljasõidul lähedasse pukspuu metsa tutvume nii rootsi noorsoojuhtide kui ka kaugeamate r. tantsu sõpradega. Siin Viini ülikooli rootsi k. lektor ja Rootsi-Austria r. tantsu rühma juhataja dr. Richard Wolf-ram „rändlinnu“ riietuses ja r. tantsu juhte: Lotte Hopp Hamburist, Klara Semb Norrast, Aase Meyer Taanist, Ruth Lindfors Ahvenamaalt j. t.

5.

Meie rahva- ja noorsoopidude eeskavad on hariikult kohandatud rahvale, kuna piduliste enestele pole pööratud tähelepanu. Põhjamail hoolitsetakse ka enda eest. Nendegi päevade kavas on pääle kahe rahvaliku esinemise kaks omavahelist väljasõitu ja kaks omavahelist koosviibimist. Neilt omavahelisilt kokkupuutumisilt saadakse uut värskust ja tööjõudu.

Üheks niisuguseks värskendavaks punktiks peokavas oli ülalnimetud väljasõit pukspuu metsa, mis algas ühise einetami-

sega jaama restoranis, kestis ilusa puks-puu metsa (leidub neid vaid Lõuna-Rootsis) imetlusega ja lõpeks läheda Torupi lossi külastamisega. Viimases esitas välismaalasi lossiprouale ühingu auesimees börsidirektor Kurt Belfrage. Eesti esitaja nimetamisel võin proua näol märgata väikest küsivat joont: kas ka sealt mõisade ülevõtjate maalt? Imetletakse seda mitmesaja aastast kuninglikult sisse seatud (tegelikult ongi lossil olnud sidemeid Taani ja Norra kuningakodadega) lossi ja tema rikkalikke varandusi. Meie seisukohast tuleb imetleda rootsi aristokraatlikkude ringide hääd vahetada noortega ja suurt huvi rahvakunsti küsimusile. Vahepeäl on kohalikud noored tammelehist punund pärja ning asetand murule maipuu, mille ümber nüüd skoone noorte sissejuhatusel, kes esitavad üht vana skoone kadrilli, järgnevad ühismängud ja lõbusad tantsupalad taani ja norra külaliste poolt.

6.

Õhtupoolel algavad rahvapidustused. Kogub paarituhandeni ulatuv r. tantsu-noorte pere. 40—50 viiulimehe muusika ja lippude järel sammutakse rahvaparki, kus ka laiematele hulkadele esitatakse põhjamaail viljeldavat r. tantsu kunsti.

Algavad ettekanded. Taanlased esinevad oma harilikus lõbusas tujus lühikeste, kuid hoogsate numbritega, milliseid neil näib lõpmatuseni. Erilise poolehoiu saavad rahvatantsu sõprade seltsi Foreningen til Folkedansens Fremme) trupi tantsunumbrid: Hornfeld, Vippen, Firtur, Kal'ehave j. t. Pole nad kerged, kuid vastavad taani talupoja huumorist ja väikest ütlatusist lugupidavale maitsele.

Neile on rootslased vastandiks. Nende esinemis on midagi tõsi-piduljku, kaduvusi suurele kompositsioonile. Nende tantsunumbrid on lähimõelduimad ja mitmekesisemad. Nõuavad nad tehnilisi võimisi (Jossehäradspolka, Vingaker, Daldans) ning loomulikult märgad ettekandjail sageli veidi hülgada tahtmistki.

Norralased on viimased. Harilikult on levinend arvamine, et ainult linnades tantsida osatakse ja küla vaid komberdab. Norra külatruppide juures hajub see eelarvamine. Puudub liialdus, tundub meele-

olu ja liigutuste vabadust, märgad tantsuski, et norra talupoeg oma maa ainukene aristokraat. Kui veel tantsule seltsib mängu elementi, kui piigad oksad käes tõsisel rütmis laulavad „Olaf Liljukrans“ või „Ormen Lange“ ja poisid kas solotantsuna (Springer) või piigade hõljumise ja laulu saatenä sooritavad keerulisi ja raskeid tantsusamme, haarab sind tahtmatult vana mägimaa põlise kultuuri ja omapärase tantsurituuali võluvus. Kui samad tantsurüütlid siis õhtuhämaruses mustis kuubedes, põlevate tõrvikute lehvides mustis sukkis blondiludusiga murul algatavad „Falkoor Lommansoni“ igivana ühetoonilist viit, vaikivad vaatajad ega taheta plakutamisega meeleolu rikkuda. Sobib sellele meeleolule vaid ühine: Du gamla, du fria . . .

Pealtvaatajatele oli see igatahes suurem üleelamus, kui põhjamaade kultuurist ja traditsioonest vähem aimavale eestlasele Maarjamaalt. Kahju vaid, et oma vaesuse tõttu me ei suutnud lähendada esitustruppi. Me laululinnud oleksid nii siin kui ka Kopenhagenis kindlasti loonud mitte vähem mõjuva meeleolu.

7.

Omavaheline koosviibimine vanas ja avaras raekoja saalis on meeleolurikas. Vastastikused tervitused ja viisakusavaldused loovad kõrge atmosfääri. Mor (Mutter — moor) Metta skoone murrakus huumorpalad (põhjamaail on naljavanadel ja vestjatel peoeeskavas kindel koht) meelitavad naerupisaraid. Tantsitakse kergemaid rahvusvahelisi asju ja esitatakse raskemaid solonumbreid nagu neid põhjamaa-

Ühismängud maipuu ümber Torupi pargis.

de r. tantsu repertuaaris leidub ohtralt. Välismaalase tähelepanu köidab omapärane perekond — orkester.

Hallijuukseline vanaisa Berntson Skoralist, juhib seda imelikku orkestrit, kes ei vaja palju noote ega taktikeppi, kuna liigeteks on vanematest, lastest ja lastelastest koosnev 12-liikmeline talu-perekond ja repertuaaris külalood, millel ei näi otsa ega lõppu. Vanaema saadab agaralt teisel viiulil, teised perekonnaliikmed ise riiistadel ning üks tütreist vahvalt klaveril.*) Ning hoogu on sel orkestril! Ja

kokkusulavust! Vanaisa silmapilge, poognaviibe või jalatakt on silmapilk teistele liigetele arusaadav ning omapärast skoone talupoja tüsedust, uhkust ja huumori hoo- vab neist marsssidest, meeleolu tükkidest ja tantsulugudest. Tõendab see orkester omakord siinsete küla viiuldajate ja muu- sikameeste kõrget kultuuri. Vähe grammo- fonist ja raadiost — vaja ka oma loomin- gut, mida viljeletakse visadusega ning millel raadioski on oma kindel koht.

(Järgneb.)

*) Midagi sarnast olin tähele pannud ka ÜENÜ

Käosalu osakonnas: siin moodustas keelpillide orkestri isa oma nelja poja-ga.

Enesevalitsemise algeid.

Fr. W. Foersteri järele kogust „Jugendlehre“.

Enesevalitsemise kuiv sõna äratav noortes tunde kui oleksid nad tulisel hobusel, keda hoiavad ohjad. Või nagu janune inimene seisaks vuliseva allika ääres ja ei tohiks juua. Enesevalitsemine on aga kibe, kuid hädavajalik rohi. Inimesed võivad elada ilma raudteeta, telefonita, elektrita, kuid mitte ilma enesevalitsemiseta. Mis lõvile hambad, röövlinnule silmad ja tiivad, seda on inimesele enesevalitsemine. Kui keegi ütleb: „Ma ei salli ohje, teen mis tahan“, siis oleks see sama kui kotkas ütles: „Võin ka tiivadeta õhus hõljuda.“

Kahtlemata teate neid õnnetusi ja ebaõnnestumisi inimesil, kel pole küllalt jõudu ohjeldada omi kirgi ja halbu harjumusi. Kõige enam tuntud näide on kindlasti joomar, kes küll teab, et ta tee viib hukatusse, ent on ometi liig nõrk selleks, et panna vastu.

Teate, milleks võib olla tarvis suurimat enesevalitsemist? Olete luband mõnd saladust mitte edasi kõnelda. Vaikimise pitsati all kõnele sellest Marile, kes lubab pühalt seda enesele hoida. Vaevalt on ta koju jõudnud, kui istub õega sosistades nurgas ja kuuldu lõpuks: „aga et sa seda, jumala pärast kellegile edasi ei räägi.“ Kuid juba samal päeval rändab saladus edasi ja varsti kõneldakse sellest ava-

likult. — Nii mõnigi tüdruk ja poiss on kaeband, et neil pole tõsist sõpra. See tähendab: inimest, keda võiks täiesti usaldada. Nii kindlasti, nagu ta teab, et päike igal hommikul tõuseb, nii kindel peab ta olema selles, et sõber vaikib, kui ta talle on usaldand midagi. Aga kui sel puudub enesevalitsemise võime ühes, ei või ta peale kindel olla muiski asjus.

On poisse, kes kiitlevad, et nad iga haavamise, tõuke ja löögi tasuvad mitmekordselt. Selgitan teile mõne näitega loodusloost, et see veel põhjust ei anna suureline olla. Kui me äsja surmatud konna selgroogu teatud kohast puudutame, siis vastab ta ärritusele koiva liigutusega. Ta teeb seda isegi siis, kui tal juba peagi on lõigatud ära. Me silmalaud laskuvad otsekohe, kui silma ähvardab ärritus, selle juures pole tegev mõtlemine. Samuti vastab iga elav olevus igale ärritusele kohes tõrjuva või eemaldava liigutusega. See on ühine nii loomal kui inimesel nagu söömine ja joomine. Koiva tõsta ärrituse korral, seda võib ka surnud konna! Selleks ei tarvitse olla kangelane.

Olete muidugi kuulnud, et inimese peaaju võrreldakse telegrafibürooga, kuhu alataasa voolab kokku teateid ja kust neid jälle saadetakse laiali. Milleks? Et inii-

„JUTULEHT“ on tõeline elupeegel.

„Jutulehes“ hulk huvitavaid jutte, igas lehes 2 väga head piltidega romaani, vested, hindmõistatused jne. „Jutulehe lugejad saavad **väga huvitava raamatukogu**, sest kõiki „Jutulehe“ romaane saab raamatuks kõita. „Jutuleht“ ilmub kord nädalas ja maksab tellides 50 s. kuus. Tellimisi võtavad vastu kõik postiasutused. Toimetus ja talitus Tallinnas, Harju t. 37.

Kes soovivad hästitoimetatud, äärmiselt mitmekesise ja huvitava sisulist erapooletut aja-
lehte, need loevad „**UUDISLEHTE**“.

„**UUDISLEHT**“ ilmub 2 korda nädalas ja maksab tellides ainult 50 s. kuus. Tellimisi võ-
tavad vastu kõik postiasutused. Peakontor Tallinnas, Harju t. 37. Tel. 27-41.

„**MAALEHT**“ oma rikkaliku sisu poolest on ajaleht kõigile, eriti põllumeestele.
„**Maalehes**“ ilmuvad kõik päevauudised, teated Riigikogu ja valitsus-
asutuste tööst, õpetlikud kirjutused asjatundjate sulest, hea romaani, mida saab raamatuks kõita.

„Maaleht“ ilmub 3 korda nädalas ja maksab tellides 60 senti kuus, 3. kuu peale 180 senti,
6. kuu peale 350 senti, aastas 7 krooni. Peakontor **Tallinnas, Harju tän. 37.**

mene kohanduks sellele, mis sünnib väljas. Kui inimese peaajju telegraafitakse näiteks teade kõrvakiilust, siis on seal ka koht, kust väljub liigutus vastulöögiks. Aga kui kõrvakiilu või halba sõna mõni kätte ei maksa, mis sünnib siis ajus? Nagu sõjaväes läbi lastakse telegrammid, mis ei sisalda midagi kahjulikku, nii on ka ajus vastav järelvalve, et vastus enne väljasaatmist oleks põhjalikult kaalutud, et hiljem ei tarvitseks kahetseda. Kahetsus tuleb siis, kui oleme talitand oma parimaill mõtteilt nõu küsimata, kui oleme talitand nagu peata, surnud konn.

Olete kuulnud veritasust Korsikas, kus haavatu enne ei puhkavat, kui ta pole löönd tagasi iga temale tehtud löögi ning tagasi sõimand iga sõna. Kuid olete vist lugend samuti, et metsikute indiaanide juures enesevalitsemine on suures aus. Üksainus mõte aitab indiaani kanda pöörast valu väikides: ta tahab olla kangeline, tahab olla tugev! Sest isegi indiaanid teavad, et enesevalitsemine vajab suuremat kangelasmeelt, kui oma vaenlase verine hävitamine.

Me südamerahu ja õnn oleneb sellest, et heade mõtete kogu kasvaks nii suureks, et ägedus ja kirm meid ei kisuks tegema midagi seesugust, mis pärast näriks me südant.

Soetagem üheskoos sõnast varakambrit.

1. Juba sellest on abi, kui selgub, et enesevalitsemine on suure jõu tunnus, sest igakordse enesevalitsemise abil vabaneb ja teritub me tahe.

2. Mõelgem, et oleme oma näo loojad, sest iga vihanõ või äge grimass jätab jäljed me näosse. Lõpuks ilmutavad me silmad ja nägu seda mis meis peitub tahtejõuetusest ja metsikusest.

3. Muutume ise halvemaks, kui teisele tasume kurja kurjaga, kui meid taga kihutab tasumiseiha ja äkilsus. Seepärast mõõngem, et tasumine ja kättemaks on rumalaim, mida võime teha. Kes sõimab, sõimab iseennast, sest seega näitab ta oma harimatust.

4. Oleme tooruse ja kurjuse vastu siis kõige enam kaitstud, kui tunnustame suurmeelsust ning südameharidust. Olgem

suurmeelsed, kannatlikud ja valmis andestama. Siis olete võitjad, kes tungivad teise hinge, ning vallutavad seal kuningriigi. Tasute aga talle samaga, siis on tema tungind teie hinge ning sinna paigutand tooruse ja metsikuse.

5. Ka võõraste vastuvõtlikkusest võime õppida. Te annate ju õiguse, et igat inimest, kes meid pahandab, haavab või ärritab, peaksime kohtlema kui kaitseotsijat, kui eksinut, kes vajab me toetust ja abi, kui võõrast, kes palub meilt peavarju. Kui see, kes sammub viha ning kadeduse teel, mulle teeb ülekohtu, eks ole siis mina see, kes peab rahustama teda ning õpetama ta eksitusi nägema. Siis vaikib kätemaks, mida asendab hoolitsus, võõraste vastuvõtlikkus.

6. See, keda teised pahandavad ja tagakiusavad, ärgu mõelgu vaid halvale, mis talle saand osaks. See mürgitaks ta ajajooksul nii, et ta kaotaks iga tasakaalu. Pigemini ta mõelgu, et vae n lased on ta sõbrad, kes sunnivad kannatamisele ning enesevalitsemisele.

7. Kristus ütles ristil: „isa anna neile andeks, sest nad ei tea, mis nad teevad.“ Selles on kauneim, kuid raskeim mõte. Võtab aega igakülgne mõtiskelu, kui andestame teistele kõik, kuni

mõistame selle tähendust. Kuid laskem enestel puhata sel õnnistusel ning mõelgem iga meelepaha juures: „ta ei oska paremini, ta teeb vaid iseendale kahju.“

8. On hea abinõu ka see, kui eneselt alati küsime: „millega olen ma ise põhjustand teise ülalpidamise, ta põlguse ja viha? Ehk haavan ma ise teisi sõna või ilme läbi?“

9. Andestamise ning heaga võime saada inimese päästjaks. Kuid ainult siis, kui me ei mõtle kurjale, mida meile tehtud, vaid kurvale seisukorrale, millesse ikka sügavamale teine satub iga ülekohtuga. Vaadagem ta kalgi näo taga olevat hinge, et aimata kas ta väärib me kaastunnet, ning kingime seda siis.

10. Viimase abinõuna enesevalitsemiseks soovitan teile kõigi vastu, kes teid haavavad, piinavad või pahandavad: sundige end mõtlema nende heategudele, mis nad teind teile või teistele. Meeléstagem kõike kaunist ja rõõmustavat ja juba hääbubki pahameel.

Nii oleme kogund palju häid mõtteid, mis peavad proovima meie aju telegrafibüroos kõrvakiilule saadetavaks vastuseks aimuüksi kõlbulikke inimlikke sõnu ja heategusid.

Vajame külateatrit.

Noorpõlve esteetilises arenemises praktiliste käsitlustena tähtsal kohal eriti maal on katsetamised ja teotsemised näitekunsti alal. Näitlemine on inimeste ühiselu ja elamusi jälgiv kunst ja seesugusena ta peab olema kõrgema kultuuri teenistuses. Sel alal teatud vahejoone linna ja maa vahele tõmbavad maaalalisest erinevusest tingitud nõuded. Meie senine linna teater pole veel täiesti vaba endiste kuninglikkude hoovide teatrikunsti mõjust, samal ajal aga teisest küljest ta püüab endasse imeda kino ja kabaree kergem vaimu. Kui linnas teotseb palgaline, elukutselik näiteoskus, peab maal läbi lööma vaba-tahtlik ja loov mängutung.

Viimasel ajal nähtub eriti ajakirjanduslikest appihüüetest, et linna laia publikut elustav mõttetu nalja harrastus on haarand vähempüüdlikke maanäiteseltskondi liiga tugevasti. Näitemäng on tantsu kõrval maapidudel kandvam osa. Meie mitmesuguste seltside siht on kahjuks korraldada pidusid sissetulekute saamiseks, pakutava läbitöötamine on sageli rumalasti üleliigseks peetav. Statistiline pilt näidendite valiku kohta pakub tõesti vähe rõõmustavat.

Eesmärk aga peab olema see, et maanäitelava peab saama üle kõigist takistustest ja jõudma aegjärku, mil võidaksonelda külateatrit, kuna praegu

räägitakse vaid piduõhtuist. Maa näite-seltskonna püüe peab olema oma publiku nõuete rahuldamine täiel määral. Publiku nõuded ka maal kasvavad päevpäevalt, järelikult peab arenema maanäitlejaskonna mängutase.

Esimeseks nõudeks näitelavale on selle sisulise külje parandamine. Näitlemine on meil küla-deski saanud rahvaasjaks. Kuid ta on sageli saanud ka labaseks huvija ajaviiteasjaks, peonumbriliseks mahavuristamiseks, olles tihti etteütteleja poolt lavastatud nukuteater. Sellele teele on juhtind näitlemise maal hulk asjaolusid: selt-side ja pidude rõhkus, tegelaste vähesus, odav kassahimu, kabareelise maitse tungimine linnast maale, alaväärtusliku jantliku uputus näiteturul jm. Aga ühtlasi, kas pole siin paras süüdistada ka meie kultuurpoliitikat, mis küll külast võtab, (lõbus-tusmaks,) kuid külale midagi ei anna ja kultuurkapitaligi summad juhib linna. Mit-te sisult ja päritolult võõraid, võimatult halvasti tõlgitud tööd ei tule esitada, vaid suuremat rõhku näidendite valikule, sisu publikukohasele sobivusele, oma loomingu, peaks olema meie elujõulise noor-põlve püüe, kui vanade „haridusseltsid“ läbiimbund on labasusest. Noorpõlv peab ehitama meie külateatri, mitte ala-väärtusliku lõbu vahendiks külale, vaid üheks üldkultuuri, uue ühiskonna välja-paistvaks edasiviivaks ja arendavaks, meie tulevase kultuurhoone ehituskiviks.

Kuna valikut raskendab alaväärtusliku näitekirjanduse uputus, tuleks meie kultuurilistel keskkohtadel kiirelt asuda nõu-andjaks soovitatava (või laidetava) kirjan-duse nimestikkude jne. abil. Ja kohapealsed tegelased peavad olema teadlikud selles, et näitlemine on üldkultuuri teeniv kunst, kasvatav tegur, mitte aga laadalise pala-gaanitamise jäljendamine ei või ta olla. Igal ühingul peab väljakujunema kindel näitlejaskond, kes töötab omaette haruna ühingu. Ühtlasi peaks näiteharul aastaks või pooleks ette teada olema, mida kavat-setakse esitada rahvale. Muidugi ei kõlba näitlemise suurele ülesandele iga mängija. Näitleja ülesanne on enne kõike iseenda arendamine, enda looming. Sellest seisukohast tuleb süveneda mängu ja elada ise kaasa mängu, hoolimata sellest,

mis arvab või arvata võib pealtvaataja. Ning see pealtvaataja tuleb viia veendu-musele, et ei mängita lihtsa lõbu pärast, vaid et tegevuses on sisemised loovad jõud, vaba rahvalik looming, nagu seda vajab inimese ürgne mängutung.

Valusaks küljeks maal on ja näitelava külateatriks arenemist takistab just lava ise. Kõigepealt ei suuda pakkuda mingeid mugavusi hädapeavarjuna kuuridest, ma-gasiaitadest ehitatud peosaalid ega ka kitsad koolimajad. Kohaste rahvamajade küsimus on meil viimasel ajal liikuma pandud ja loodeti suuremaid summe uute rahvamajade ehitamiseks asunduskapitalist. Tänavu pole aga sealt sentigi loota toe-tusena, võib olla vähemaid summasid ehk võimaldatakse laenuna. Kuid et külatea-ter saabuks, on vaja peale muu korralikke ruume. Pahatihti aga olevateski ruumi-des sisemust lastakse halvavalt mõjuda ettekannetele. Korratus, halb valgustus, külm on paljude meie peoruumide varju-küljed. Tähelepanu nõuavad ettekannete soodustamiseks korralikud dekoratsioonid. Korralikku muljet hästi ettekantud näidend ei jäta ka üliinimliku kujutusvõimega inimesele, kui näiteks metsa asendab üksik püstipandud oks.

Siin esitatud märged on küll kaleidos-koobilised, kuid neis on püütud naelutada algeid üleminekuks labaseilt segaeeskavaga pidudelt külateatrile. Lisaks veel paar nõuet publiku korralikkuse kasvatamiseks: Pidu alguseks väljakuulutatud ajast kinni-pidamine jätkaks vast esialgu mõne inimese ukse taha, kuid harjutaks täpsust. Samuti see „lõpuks tants“ tuleb õigel ajal lõpe-tada ega tohi selle pikalevenitamisega soodustada pahatihti esilduvaid peksu-steene. Ennekõike: alkohol ja joodikud peoruumidest eemale!

Mujal on noorsooliikumine toond küla lavale tervendavaid uusi elemente, mis sobivad küla peotsemisele, külakultuurile ja noorte oma loomingu- ja otsimistungile. Eelmistes „Eesti Nooruse“ numbrites võisime lugeda A. Meikopi Soome reisikir-jadest, kuidas seal kõigil alul esilduv võistlusmoment mõjutab ka näitelavalist tegevust. Sama soovitav oleks ka meie noorsoo naaberorganisatsioonidel kokku leppida nii, et igaüks neist õpib ise näi-

dendeid, mida siis kordamööda üksteisele esitatakse, et tekiks võistlus parema ja paremini mängimiseks. Saksamaal on noorsoo-organisatsioonide mõjul tekkinud uus rahvalik teatrikultus. Selle uue rahva- ja külateatriga tihedalt seotud on rahvalaul, rahvamuusika, rahvatants, vanad romantilised rahvamängud, lihavõtte- ja jõulumängud, moodsad koorkõnelused,

plastika ja vaba improvisatsioon. On kujunenud tõeline rahvateater, mis ei vajagi luksuslikke kulisse ega maskeerimist, ning see noorte teater on esinend ka murul, turgudel jne.

Ka meie noorpõlve poolt ehitatav külateater peab olema väärtusliku lõbu vahendiks külale, juhitud püüdlikust, tervest ja rahvalikust vaimust.

Homo theatralis

Noorsugu ja kino.

Kino on võitnud uueaegses elukorralduses tähtsa ja mõjuka koha lõbustusvahendina ja kultuuritegurina. Öhtu öhtu järgi istuvad mehed ja naised — noored ja vanad, kogu maailmas, kõigis linnades ja küladeski kinode istmeil, jälgides pimedas virvendaval lõuendil lavastatavat tumma või viimasel ajal isegi helisevat ning häälitsevat tuhandepalgelist elu. On veidi imetlusväärne, kui võt kiirelt kino on valitud laialiste rahvahulkade meeled terves maailmas. Leiutati ta alles läind sajandi lõpul, käesoleva algul oli ta veel kõrvaliste tänavate odavaks lõbustusvahendiks, nüüd juba kõigi rahvakihtide meeldivaim ja kättesaadavaim ajaviide. Ta on saanud nagu grammofon ja raadio suurte hulkade üldvaraks, olles aga kardetavaks võistlejaks teatreile, kohvikule ja teistele linlikele lõbustusasutisile.

Suure rahvalikkuse, kättesaadavuse tõttu on kinol kahtlemata määratu mõju rahvale, eriti aga kasvavale noorsoole, selle ilmavaate kujunemisel. Ja just igasuguse propaganda vahendina on kinol kohutav vägev mõju. See, mis öhtust öhtusse vahelduvatele saalitäitele näidatakse, lõpmatult sisendatakse, peab ju mõjuma kas või vastu tahtmist. Eriti aga siis, kui kinno minnakse tundma õppima elu neid lehti, mis muidu jäävad varjatuiks. Siin istuvad noored tüdrukud ja poisid, kes sageli viimase rahanatukese eest lunastand pääsetähe, istuvad keskälised, kelle oma elamusi kinolinal paisutatakse mitmekordse põnevuseni. Istu-

vad siin vanemadki inimesed, et veel kord äratada kaduma kippuvaid tundeid, äratada vana hellust, armastust ja kannatust. Nii tilgub päev päeva kõrval piisk piisk järel uimastavat, magusat pettemürki hingedesse.

Kuid suurem osa kinoskäijaist on ju kasvavad noored, kes liig tundelikud ja vastuvõtlikud väliseile mõjutisile. Kirevaist ja seiklusriikkaist filmest on aga nooril õppida nii mõndagi, ning paljugi jääb kinost külge seda õpitud hilisemaks ajaks. See ongi aluseks kinoskeeldudeks õppivale noorsoole, filmitsensuuriks jne. Kuid kino tõmbejõud on suurem kõigist keeldudest, sageli keeld muutub käsuks.

Noored on uudishimulised ning kino avab neile terve maailma kogu selle mitmekesisusega. Siin on printse ja rõõvpealkuid, vaeseid ja rahamehi, põlismetsi, kiskjaid, ilusat maastikku, suurlinnade müstikat, inimeste õelust, sõbralikkust, õrna armastust, võitlust, on tänapäeva ja mineviku sündmustele kokkukuhjuvaid seiklusi, kangelaslikkust, ilu. Peaasi, et kõik see on huvitav, põnev, kaasakiskuv, mis on vastav noorte hingeelule. Lihtsa inimese lapsele võib kino silme ette sündmusi, olukordi, millest ta muidu vast undki ei näe. Palju on filmes meie iga-päevase elu tõepilti, muresid, viletsust, vaenu, kurbust ja leina, milles liigume iga päev? Kuid kinos pakutakse enamuses lõbu, rõõmu, armastust, rikkust ja võimu. Läheme kinno, et unustada tege-

list elu, vabaneda argipäeva hallusest, maksu see või me viimseid sente.

Lihtsameelsele vaatajale pole tähtis, et kinolinal on vaid muinasjutuilm, erandlik, miljonite hulgas üksik juhus, juupiterlampide ereda valguse ja kunstliku lavastuse pettepill. Ta unustab seal, et tegelises elus kinolik piltilus näolapp kuhugile ei vii, et silmipimestavad tualetid vaevalt kusagil tarvitamisel väljaspool kino. Ürgtundenä inimhinges pesitsev igatsus õnne järgi liigagi lamestub sellase võltsi ettekujutuse mõjul pealiskaudseks sentimentaalsuseks. Tütarlaps filmis on mesimagus roosike, kel kinnisilmi tarvitseb vaid oodata teda suudlusega elule kutsuvat printsi. Tegelikus elus sel roosikesel enam tuleb ise endal rajada teed läbi kriimustavate ohakate ning printsidele on teretunud just seesugused kibuvitsad, kes oskavad mitte ainult keeta, küpsetada vaid veel teenida ülalpidamist endale ja aidatagi teda. Suur lõhe on filmiromantika ja tegelise elu vahel.

Sisutu on tihti kino petlikult ilusa koore alune tuum. See on tehtud, võlts mõjutus, mille alla satub iseseisvusetu nooruk tänapäeva kinoloomingu süütumaski osas. Kino aga just langetab noort vaatajat palju pahemate mõjude alla.

Filmitööstus on ju puhtäriline, et äri läheks hästi peab ta vastama võimalikult paljude maitsele. Kuid massi maitse on ju sisuliselt vähenõudlik ja madal. Filmis tehniline täius ja väline efekt peavad varjama sisemist tühjust. Tapmine, petmine, võim ja rahaahnus, kättemaks, ulaelu, need on filmide tänulikumad ained, pehmendatud ja ilustatud vaid iludiste

suudlustega, pisarate, variseerliku kohtumõistmise ja kaastundega. Kinopubliku maitsele enamus aga vajab filmikangelast, kes on pinnapealne elupõletaja, päevavaras, naistekütt või tänavatüdruk, kelle sihiks ruttamatu vaevatu elu, tõusikluskultuuri madal sõudevesi.

Kestev viibimine selliste muljete risttule mõjukonnas hävitab lõpuks tublimagi noore hingelise vastutustunde ja paneb ta eluvankri veerlema „kõige liha teed.“

Võiksime järelikult aina kinnitada kino kahjulikku mõju noorsoole, tegelikult oleks see aga juba vananenud vaade. Aja edasi ruttamisel vahelduvad vaated, muutuvad seisukohad, noored löövad kaasal. Kuid on tarviline noorte teadlik seisukoha võtt kino suhtes, ja nagu me enda ilutundelises hinges paika keelame sopakirjandusele, ei tohi me silme kaudu meelitseda kino lagefilmide nautimist. Kinokeeld oleks otstarbetu, lootusetu ja teostamatu. On aga tarvis jõuda suuremale selgusele kino kui kultuurteguri tähtsuses, on vaja iseenda arvustusvõime ärkamist ning äratamist. Avaraid silmi nüüdisaegse mõtteviisi ja elu pahede ja vooruste peegeldise vaatlemiseks, ning isikukindlat otsusvõimet selle peegeldise hindamisel on vaja meil. Sest ühes veega ei tohi välja visata ka pestavat last. Kõige halva ja alaväärtusliku kõrval on kinol olnud anda küllalt väärtuslikku ilu, muljetekülluse ja elurikastuse alalt. Et kino võiks olla meie parim sõber, on meil, nooril, vaid vaja õppida eraldama head halvast. Kinoküsimus on noorsoole valiku küsimus.

H. N.

Lend ilmaruumi.

Jules Verne'i paljuloetav romaan „Reis kuule“, samuti kui viimase aja rohkete katsete kirjeldused rakettautodest ja värske filmiteos „Naine kuul“ kahtlemata on köitnud noorte mõtteid ilmaruumi valutamise probleemidega. Jules Verne „Reis kuule“ hiiglakahuri kuuli seljas jääb

teostamata juhusliku kokkupõrke tõttu meteoriga. Kuid filmis „Naine kuul“ raketiga sõidavad inimesed läbi ilmaruumi ja maabuvad kuul. Idee teostumine saab nähtavaks peaaegu usutavalt.

Mailmaruumi raskuste ja külgetõmbejõu võitmine on kestvalt ergutand teadus-

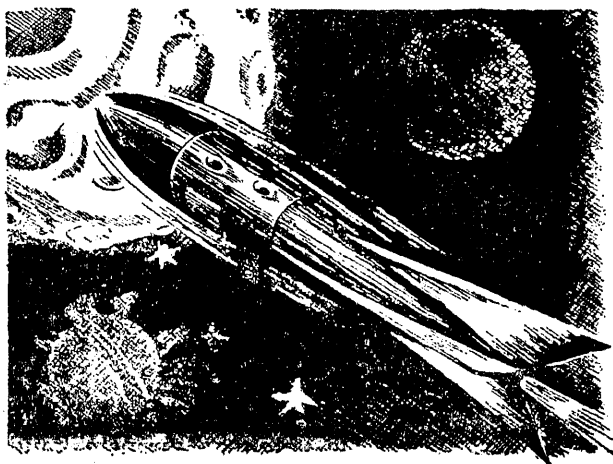
EESTI NOORUS

mehi ja kirjanikke fantastilistele kavatsustele. Mitte üksi maakeralt lahkumist ei kirjeldata, vaid antakse juba ka kavasid ilmaruumi vallutamise tehnilise täideviimise kohta. Moodsa tehnika saavutiste rakendamine selle probleemi lahendamiseks on tähelepanu väärt.

Tutvume järgnevana ühega neist, mis loomulikult pole ainuke. Prof. N. Oberth, ilmaruumilennu innukamaid kavatsejaid ehitaks lennuaparaadi tagasipõrkejõu liikumise põhimõttel. Tugeva sisemise kaasisurve abil tõuseks see õhku ja liiguks

tõmbejõuga, õhu vastusurvega, lennuki kaaluga jne. Sabaoimud peaksid takistama lennuriista küljeli vajumist. Need omakorda hoiavad kinni tagumist poolt ja lennuk võiks murduda, kui ta pole küllalt tugev. Need hädaohud oleksid märksa vähemad õredamas õhustikus, mispärast N. Oberth soovib rakettlennukiga startida harilikult lennukilt 5500 m kõrguselt. See võimaldaks aparati ehitada saledama ja kergema.

Et aparaat kergemalt võidaks õhuvastupanu oleks soovitamam lend mitte otse-

Raketi lend ilmaruumis.

kui rakett. Suur kiirus saabuks mitmete rakettide üksteise sisse ehitamisel ja nii et ühe põletisaine lõppedes süütub kohe teine. Rakettides tuleks tarvitusele pöleva ainega segatud vedel hapnik. Kui lennu ajal lõpeb põletisaine, lendab rakett vabalt edasi saavutatud kiiruse mõjul. Õhu vastupanu ei tule enam arvesse, sest rakett lendab niivõrt kiirelt, et ta varsti jõuab hõredasse, ei mingit vastupanujõudu evivasse õhukihti. Lennuki tee kujuneb kindlalt ettearvatuks ja ta maandub täpselt väljaarvatud kohal.

Need mõtted on ju iseenesest lihtsad, kuid nad nõuaksid teostamisel väga peenkeerulisi konstruktsioone. Sõidu algushetke pörutus võiks hävitavaks saada lennukile ja sõitjaile. Aparaaadi tugevus ja seinte vastupidavus on seoses maakera

joones, vaid veidi längus, peened mõõteriistad peavad määrama õige kallaku. Käesoleva idee esitaja aparadi mudel on kahekordne rakett, 5 m pikk, 55,6 sm jäme ja 544 kg raske. Abirakett võimaldaks 500 meetrilise algkiiruse 2200 m kestvusel. Kaks lennukit tõstaks raketi 5500 m kõrgusele, sealt abirakett viiks raketti 7700 m, kus tegevust algaks rakett täisjõuliselt. Raketil peavad kaasas olema mitmesugused aparaadid, mis tooksid andmeid ilmaruumi õhustiku j. m. kohta, näitaksid lennu sihti, kiirust, temperatuuri jne. Esimene rakett lendaks inimesteta. Kui aga see annab tulemusi, asutakse teise suurema ehitamisele, mis juba kaasa viiks inimesi.

Kõigepealt tuleb veenduda, kas inimene üldse kannatab lennu algul tekkivat

vapustust. Seda peetakse võimalikuks. Vette kukkumine ei oleks hädaohtlik, kuna raket seisab vee peal. Aparati on võimalik juhtida tüüri abil ja maandumine sünniks langesirmiga. Õhk aparaadis värskendub keemiliselt. Periskoopide abil saab jälgida välisilma ja ümbrust.

Eelkatsete mudel maksaks ins. Oberthi arvates umbes 20.000 krooni, kahe inimese kandmiseks määratud suur raket aga 1,5 milj. kr.

Eetrvallas võiks lahendust leida kõik küsimused, mille kohta astronoomid praegu nõutud. Raket võiks 11 km algkiirusega lennata ümber kuu. Rakette võiks kunstlike kudedena kestvalt ümber maakera lasta lennata, misjuures vähemad aparaadid nendega peaks ühendust, viiks neile põletisainet jne. Need raketid oleksid alalised uurimisjaamad. Nende abil võiks leiutada tundmatuid maa-alu, hoiatada ähvardavate õnnetuste

eest. Veel enamgi: Hiigla raketi külge riputatakse hiigelpiegel. See peegel koguks ja heidaks tagasi niivõrt palju päikesevalgust, et sellega võiks näiteks hoida jäast vaba kogu Põhja-Jäämerd, kõrvaldada kevadisi ja sügiseisi öökülmi ning tõsta maatulunduse tasuvust. Autor arvab, et ühest hektarist peegelpinnast jatkaks kolme hektari viljakaks tegemiseks polaarmail. Peegel võiks tarvitamist leida sõjalisteks otstarveteks, moonaladude õhkulaskmiseks jne. Ja kõige tähtsam: raket oleks ühendussõidukiks teiste ilmakehade ja maakera vahel.

Kuivõrt ka inimese aju kõigi utopiiliste teooriate loomiseks võimeline on, Kuu (või Marsi) ja Maakera vahelise „raket omnibusi“ saabumise võimaluses peame siiski tõsiselt kahtlemata. Kuid kas pole tehnika pöörane edu igal alal näidand, et ükski otsimine pole jäänd tagajärjetuks?

Aiandus päevakorda.

Kuna meie noorsugu kõigi vaimliste ja kehakultuuriliste ürituste kõrval tuntaval määral huvitub ka tulunduslikest küsimusist, mida tõendavad ÜENÜ osakonnis rohkearvuliselt korraldatud kursused põllunduse, karjanduse jne. alul, tahame edaspidi ka oma ajakirja veergudel vastavate eriteadlaste sulest tuua kirjutisi neilt alult.

Käesolevaga juhiksime tähelepanu aiatulundusele.

Aiakultuuride harimine teatud maa-alal nõuab võrreldes põlluviljaga palju enam hoolt, seejuures aga asjatundlikul korraldusel olles palju tasuvam. Väike-aiapidamisi kasutades aiamaapidamistena ei tarvitseks paljudelgi perepölgadel — tütaridel minna kodust välja otsima tööd ja teenistust. Kuid ükskõik millise ala kultiveerimine nõuab visat ja kavakindlat ettevalmistust töös ja organiseerimisvõimet, seda ka aiandus.

Vastava huvi äratamiseks on praegune talvehooaeg kohaseim laiemaid

hulki aiapidamise küsimustega tutvustades kursuste kaudu. Vastavate huvidega inimeste leidudes tuleks muude põllumajanduslike küsimuste kõrval päevakorda võtta ka aiatöö. Karja-, sea-, linnu-, ja põllupidamise alul on viimasel aastail propaganda ja tutvumise mõttes tehtud palju tööd. Sama teed tuleks käia ka aiatöö alal, väljamine sellest, et aed ärgu olgu vaid koduse majapidamise tarviduste rahuldamiseks, tuleb püüda korraldada aeda kui talu tuluallikat.

Mitmedki noored, kel kavatsus astuda mõnda kutsekooli, peaks kaaluma aianduse erikooli astumise võimalusi. Just sarnaseid, oma erialal teoreetiliste ja praktiliste teadmistega varustatud isikuid vajab meie maatulunduslik elu. Nad oleksid ümbrusele eeskujuks, järeltegemisele õhutajaiks ning käepäraseiks nõuandjaiks.

Noorsooühinguis peab inimene arenema ka praktiliselt. On loomulik, et

see kel olemas põllumajanduslik huvi ning kutsub see elukutse (on aeg maa-nooril mõelda linnavoolumise hädaohtrikkusele), saaks rahuldada ka seesuguseid huvisid. Meie majanduslik heaolek on aluseks meie vaimlisele heaolekule. Tegevusala on siin avar ning eesmärgiks äratada huvi töö, eriti teadliku töö vastu ning omandada oskusi praktiliseks teotsemiseks ja kokkuhoiuks.

Noori tööle ergutab „töökangetaste“ eeskujule kelleks võib olla iga mees või naine kellel vastaval alal on suuremat hoolt, teeneid ja tunnustust. Oleks vaja korraldada sellaste töökangelaste austusaktusi, kus viibiks isik ise, tutvunetakse ta elutööga. Edendavad lugupidamist töö vastu ka mitme-

sugused võistlused. Kuna käesolevas kirjutises puudutame aiandust, siis just sel alal suurepärased võimalused omavaheliseks võistluseks, mille algteks töö hoolsus, korraldus, tulukus jne.

Aianduses, kui põllumajanduslikus kasvatuses üldiselt, tähtsal kohal on õpereisid. Need võivad olla pikemad väljasõidud eeskujulikesse majapidamississe: koolidesse, katsejaamadesse, õpetaludesse või ka ümbruskonna aiapidamise jälgimine. Kohapeal aga alus teadlikule aiatööle tuleks panna kursuste kaudu, milleksü hinguil soodsad võimalused talumajanduse nõuandjate abil. Põllumajandusharude töökavast loodame lähemaid juhiseid anda üksikasjaliselt lähemal ajal.

— dk

NOORSOO TÖÖ MAILT

ÜENÜ Saadjärve osak. tegevusest.

Läinud aasta ÜENÜ Saadjärve osakonnas on möödunud elava tegevuse tähe all, peamiselt osakonna „hingede“ nrsl! õpetaja K. Feldmann'i, nrsl! E. Vardja ja teiste noorsoolaste väsimata hoole ja rühkimise viljana.

Kõigepealt paistab silma l. a. liigete juurekasv 23 võrt, kuna see eelmistel aastatel, väljaarvatud asutamisaasta, langust näitas. Suurima saavutisena tuleb märkida, et on hangitud maa spordiplatsiks ja rahvapargiks, missugusega on laialdased kavatsused üles võetud. Huvi ja õppekäike korraldab Tallinna, Tartu, Joorale, Soojamaale, Vasula kodumajanduse kooli ja mujale. Võeti osa ÜENÜ juubelipidustustest, kus esineti omanurga rahvatantsudega. Nimetamisväärt pidused on: aastapäeva, kevade ja noorus-pidu, näiteõhtu, perekondlik jõulupuu, koosviibimisi mängu ja lauuga jne... milledest elav osavõtt alati.

On edukas eriti põllumajandusharu, millist juhivad kohalik jsk. agronoom nrsl! O. Kermas. Esineti Tartu näitusel mitmesuguste juurvilja väljapanekutega, kus saadi isegi II auhind ja 30 kr. rahas. Korral-

dati avalikke kõnekoosolekuid põllumajanduslikel ainetel, väetuse ja võistluskasvatused, juurvilja kõblatamispäev, karjatalituse kursus, õppekäike eeskujulikkusesse majapidamistesse jne.

Kehakultuurharul käsipalli mäng, omavahel. kergespordi võistlused, käsipalli võistlusi teiste organisatsioonidega jne...

Kirjanduse ja üldkultuuri harus hoogsalt koguti rahvaluulet ja vanavara. Peeti referaate ja vaidlusõhtuid mitmesugustel üldkultuurilistel teemidel. Käsil muinsu-uurimine jne. Õpitakse Esperantot. Murseti osakonnale lipp, käsipalli võrk ja muid asju.

Ajakirjadest käivad osakonnal: Eesti Noorus, E. Spordileht ja Vabaharidustöö, peale nimetatute veel põllumajanduslisi ajakirju.

Käesoleva aasta tegevuskava on seatud kokku õige sisukana. Uudisena silmapaistvad on noorte põllumajanduslik näitus, mis peetakse Voldi osakonnaga koos — Voldis, sportlik laager, 1—2 päevane ja palju muid kultuurilisi ettevõtteid.

ÜENÜ Saadjärve osakond on oma seisnise tegevusega võitnud ümbruskonnas

laialdase poolehoiu noorte kui ka vanade seas, samuti tõusnud ÜENU rohkearvuliste osakondade peres esirinda.

Tuleb ette ka mitmesuguseid raskusi, kuid visa tahtmise ja püüdmise varal saadakse neist ikkagi üle.

Jääb aina soovida osakonna juhtivatele noorsoolastele — edasi töötada senises suunas, jõu ja energiaga. E. M.

Noorte riik koolis.

Tartus H. Treffneri güm. õpilaskond töötab omapärase ja huvitava organisatsioonina. Õpilaskond töötab praegu kaheksas mitmesuguses ringis: humanitar-, karskuse-, spordi-, malemuusika-, füüsika- matem., loodusteaduse ja usulis-eehilises ringis. Kuna need ringid hoolitsevad õpilaste vaimliste huvide eest, hoolitseb majandusliku külje eest õpilaskonna kooperatiiv ja laenuhoiu fond. Kooperatiiv töötab edukalt, l. a. ulatas läbikäik ligi 300.000 sendini. Uus asutis on laenu-hoiu fond, sellel eesmärgiks õpetada kokkuvõidu. Õpilased toovad oma vaba raha, olgu või sendiviisi, kassasse ja saavad vastu uue raha õpilaste oma „rahapajast“. See-ga on võetud võimalus raha raiskamiseks. Samuti hoitakse siin alal ka ringide ja klasside rahad. Väiksemaid krediite väikese protsendiga võib hädakorral kassast saada iga õpilane. Peale nende töötavad veel õpilaskonnas kaheastmeline kohus õpilaste tüliküsimuste lahendamiseks, lugemislaud, abiturientide kogu, kunstiloimkond jne. Ühiselt antakse välja oma trükitud ajakirja „Müilangut“.

ÜENU osakondade hoogne juurekasv.

Aastavahetusel ja jaanuaris näitab ÜENU osakondade võrgu tihenemine erilist hoogust. Kuu aja jooksul asutati 10 uut osakonda, nii et nende arv praegu on 171. Rõõmustada võib, et organiseerimistöö areneb maanoorsoo enese algatusel, kohaliste õppe- ja seltskonna jõudude kaasabil.

22. detsembril l. a. asutati Järvamaal kaks ÜENU osakonda: Karjaküla, agara noorsoolase A. Tesloni algatusel. Esimesse juhatusse valiti nrstd: A. Teslon, Kadalipp, H. Laud, prld L. Raudsepp ja M. Maantee. Osak. aadr. Kolu p-ag. Karjaküla. Teine osakond samal päeval asutati Selikülas, Ambla ühisgüm. õpilase A. Pragga õhutusel. Juhatus: A. Pragga, A. Reinart, Joh. Vallin, H. Laaman ja H. Sonn.

Veltsa osak., Läänemaal asutati Mihkli Ühis-panga tegelaste algatusel 25. det. ning töötab osakond eriti hoogsalt tegutsema hakata. Aadr. Lihula, Mihkli Ühispank.

Ulila osak. Tartumaal asutati samuti 25. detsembril. Esimesse juhatusse valiti Th. Reinhold, R. Varju, A. Otsus, E. Visnapuu A. Leichter ja A. Saar. Aadr.: Ulila p.ag., pk. 14.

1. jaanuaril peeti **Rutikvere** osak. asutamise koosolekut, Viljandimaal. Osakonna asutajast töötavad juhatuses: J. Pahla, A. Lippur, P. Lippur, A. Lippur, ja H. Tomson, Aadr.: Rutikvere, pk. 29.

Misso osak. Võrumaal, asutati 6. jaan. Aadress: Misso p. ag., pk. 9. Juhatus: R. Sulg, V. Oppar, G. Sokk, A. Sulg.

Vohnja osak. Virumaal, asutati 34 noore poolt 11. jaanuaril. Esimeses juhatuses töötavad Meta Elhi, A. Tammar, A. Amberg, H. Täfte, A. Pavel

Maardu osak., Harjumaal, asutati 14. jaan. Linnalähedus lubab osakonnale häid väljavaateid tegutsemiseks, mida eeldab ka 50-liikmeline asutamiskoosolek. Juhatuses: E. Sommer, Ida Schiffer, Aug. Kiviit, Art. Moisar, R. Meier, Alma Moisar, A. Mäepea. Aadr.: Maardu p. ag. pk. 30

Valastes Kohtla-Järvel, Virumaal asutati ÜENU osakond 18. jaanuaril. Juhatuses on tegevad Valaste algkooli õppejõud j. f. A. Muni, M. Kilkson, J. Toost, B. Saagen ja R. Saagen.

Koeravere osak. Virumaal asutati 19. jaan. Juhatus: H. Nurkse, J. Tüli, E. Keskküla, Elfr. Nurkse, O. Saksman. Aadr. Koeravere p. ag.

Riisipere osak. asutamiskoosolek 22. jaan. (Harjumaal) kutsuti kokku pr. Marta Lepp-Üluste algatusel ja õhutusel.

Karksi osakonnaks on ümbernimetatud Sudiste osak.

Ilus algatus.

13. jaanuaril s. a. möödus 11 a. Voldi ja ümbruskonna vabastamisest, millist mälestuspäeva ÜENU Voldi osakonna noorsoolased juba teist aastat päevakohasel mälestavad. Et ka osakonna aastapäev lähedal oli, nimelt 17. jaan., siis käesoleval aastal pühitseti neid tähtpäevi ühiselt laupäeval 18. jaan. koosviibimisega, millest ligi sada inimest võttis osa, Voldi asunduse härrastemajas, mis kuulub Voldi ja Lõuna-Eesti va-

Voldi osak. 3. ja Voldi vabast, 11. aastapäeva ühine koosviibimine 18. jaan.

bastajale Soomusrongide Diviisi ülemale erukolonel Paris'ile.

Päevakohase kõne pidas Aksi õpetaja hra J. Konsin, peafudes pikemalt päeva tähtsuse juures. Tervitusi ütlesid, keskuhatuse liige nrs. E. Martinson-keskuhatuse, nrs. E. Vardja-Saadjärve osak., poolt, jaoskonnaagroncom nrs. O. Kermas ja t.

Koosviibimine, mitmesuguse kavaga, kesjis varaste hommiktundideni, mil lahkujad kaasa viisid parimad muljed.

Ei ole siin üleliigne tähendada, et „Postimees“ sel puhul häätahhlikult kirjutas ÜENÜVO algatusest, kohaliku mälestuspäeva pühitsemisena noorsoo'aste poolt.

E. M.

Kasevälja Noored

rahvusrõivus I. suvel ÜENÜ juubelpidustustel pildistatud hra Tuompo, Lääne-Soome (Huittiste) rahvaulikooli juhataja poolt.

Maadlusport on mitmes ÜENÜ osakonnas leidnud elavat poolehoidu. Eriti agarad sel spordialal on Kaiu, Lagedi ja Aruküla osakonna sportlased. Tähendatud kolmes osakonnas on korraldatud maadlus kursused, (Lagedil viibis instr. Ohaka) on ise punufud korralikud maadlusmatid, peetud võistlusi jne.

Kaiu osakond on maadluse alal pidanud juba kolmed võistlused, mis leidnud elava osavõtu (maadlejaid kuni 30, pealtvaatajaid 100-300). Viimastel Kaiu osak. võistlustel tulid kohtadele sulgkaalus: 1. Neglason, 2. Bongers, 3. Lang; kergekaalus: 1. Bergsten, 2. Vah, 3. Viiron; keskkaalus: 1. Linder, 2. Erin, 3. Kraff. Sama elavalt töötab Kaiu osakonnas naisvõimlejate grupp, esinedes sageli pidudel ja võistlusõhtuil. Osakonna sportlikuks hingeks on andekas sportlane A. Klemmer, kes ise hoolega valmistub suvihooajaks.

Uus mäng. Nagu Tallinnas üldiselt on ka ÜENÜ Tallinna osakonnas elavalt harrastatav uus kiirelt levinenud mäng — laupiljard „Korona“, milliseid valmistab A.-s. Lufher (hind 8 kr.) ÜENÜTO meistervõistlustel üksikmängus võitis Ed. Krüger, 2. Joller. Paarismängus 1. Joller-Reinbaum, 2. vennad Ed, ja Jüri Kriiger. Peetud klubivõistluse „Päevalhe“ toimetusega võitsid noorsoolased 10:2. Võistlus ÜENÜTO-„Viking“ lõppes samuli esimese eduks 11:4 kuna „Kalev“ võitis ÜENÜ-T 9:3.

Jääpalli hooaja Tallinnas avasid ÜENÜTO ja V. S. „Spordi“ jääpalli meeskonnad 2. veebr. Kuna talvet oli olnud vaid paar päeva ja ÜENÜTO meeskond juhuliku koosseisuga, huli kaotada Eesti meistrile 15:0. Teisel võistlusel samade meeskondade vahel esinesid noorsoolaväga tublilt ja kaotasid meistrile vaid 6:1, olles näiliselt paremad mitmest teisest suurseltsi meeskonnast.

Kiri Kaseväljalt.

Meretagused noored! Teie kui sportlased harrastate nüüd muidugi vahvasti talisporti. — On ju üliuhke tunne, võtta hoogu ja tuule kiirusel katta maad. —

Kirjeldan natuke hiidlaste kui saarerahva talilõbusid. Suusatamist siin üldiselt ei tunta, tarvitatakse Soome kelku,

n. n. potkuri. On midagi mis enamikul si-semaalastel läbi elamata jääb, see on sõit hobusega üle nõrgavõitu lahe. Hall udune hommik, soovin sõita Haapsallu. Kogunevad ülesõitjad — sõidutajad-hobusemehed kõnelevad isekeskis mereteest, — pragu-dest. Siiski asutakse kaunis rõõmsalt teele — lootes 3 tunni järele päral olla. Alatakse sõitu, merel hää teega ei lasta hobustel kunagi käia. Hiiglakasukas varjab sind tuule eest, kuna jalgu katab karvatekk. Jõudes kaugemale ilm otsegu muutub pimedamaks — tuul vingemaks. Järsku, paar valju hüüet voori algusest, hobused jäetakse sammu käima, — mehed tõttavad voori ette, kandes käes pootshaake ja kirveid — mõõdetakse jää pak-sust — peetakse nõu — kostub vaid vahel üksik „kurat.“ Nüüd aetakse voor lai-li, nii et igal hobusel jääb 10—20 m. vahet, iga hobune katsub ise suunas pääseda üle nõrga jää. Kuid seisukord läheb tõsi-semaks — rahustatakse reisisjaid „pole häda kedagi“, kuid võetakse juba ettevaatuse abinõud tarvitusele. Reisisjatel käs-takse jalad tekist vallandada — ja iga sil-mapilk kui vaja reest välja hüpata — kal-limad pakid käes hoida. Hobustele seotakse köied ümber keha, — kirved ja pi-kad teibad käes lähevad mehed ees — nüüd juba ülimumurelikkude nägudega. Kõ-lab käsk: „regedelt maha, lagunege laiali, jättes võimalikult suure vahe!“ — Järsku vali hädahüüe, kellegi hobune on vajunud — kuulda vaese looma metsikut rabelemist

Meie noorsooliikumise ja noorsootöö lai tegevusala on vajanud juba ammu vastavat juhtivat kirjandust, mis annaks läbilõike üldistest noorsooliikumise probleemidest ja noorsoo tööst meil ja teistes maades. Ajanõudest tingituna on saanud suuremaid töid sel alal —

A. MEIKOPI 316 lehek. raamat

„Noorsooliikumisest ja noorsootööst.“

Raamat on mõeldud kõige laiematele noorsooliikumist juhtivatele ja noorsooliikumises tegevatele ringkondadele. Ohelgi **kasvatus-** või **haridustegelasel** ei tohiks puududa see raamat.

I. osa 1. Noorsooliikumise alused ja tõukejõud. 2. Noorsooliikumise karakteristik. 3. Noorsooliikumise valminemisel. 4. Noorsooliikumisest välismail. 5. Suhted ja ilmavaafelised seisukohad. 6. Eesti noorsooliik. alged. 7. Eesti noorsooliikumise tänapäev.

II. osa 8. Välisel kujundamisel. Asutamisi jne. 9. Juhatuse töömailt, koosolekud jne. 10. Tegevusharud ja tegevusalad j. m.

Raamatu hind ainult 3 krooni

Saadaval ÜENÜ Keskjuhatuselt Tallinn, Lossipl. 4. ja suuremaist raamatukauplust. Pealadu K.Ü. „Rahvaülikool“, Tallinnas.

Tellige raamat kohe, enne kui see teil ununeb!

ÜENÜ Keskjuhatus.

jää all. Kiiresti jookstakse kokku; rihmad vallandatakse kirvega. — Aga hobuse pea on jää ääre all, ta katsed veepinnale tõusta lõpevad ainult pea lõõmisega vastu kõva jääd. Kõik katsed teda kõiega veest välja tõmmata ebaõnnestuvad. Keegi viskab kasuka seljast — hüppab ülepea vette, laskudes hobuse juurde — juhü hobuse pea vabasse vette, kust ta kiiresti välja tõmmatakse.

On raske nüüd ise jääle pääseda, sest hobune vehkleb metsikult enda ümber, — on hea kui ta enne välja tõmbamist kabjaga oma päästjale pähe ei löö, nii kõvasti, et see uimastub ja vajub. — Siis peavad teda juba teised päästma. —

Tuleb ette, et ühe sõidu ajal paljud hobused vajuvad, siis on lõpuks kõik inimesed läbi märjad külma käes. Aga vähe tuleb ette surma juhuseid hobustel — sest teda päästab inimene, — tihtigi oma eluhinnaga.

See on tõsine kangelastöö, mida teevad saare elanikud halva meretee ajal.

Kuid see on kangelastöö, millest vaigitakse. — Kes hakkaks siis kiitma sellest, mitu inimest ja hobust tema on kindlast surmast päästnud. See tundub juba olevat kohus, iseenesest mõistetav. —

Usun, nendele talvistele kardetavatele sõitudele, tormistel öödel merel viibides, alati ise vajudes ja teisi päästes, võlgnevadki meie noored 16—17-aastased poisid oma vanameheliku väljanägemise. Paar merehädas olemise ööd, mil pead võitlema oma ja looma elu eest, teevad juba poisikesest mehe! Niisugune on meie talvi- ne sport. —

Kuid, tänu taevale, suur osa meresõite on väga mugavad, kui jää küllaldaselt kõva ja ilm vaikne, — päike paistab heledalt, pannes arvatud lumehelbed särama kui pärlid. Siis on väga ilus vaadata keset valgusemerd tumedaid saari — kuid sedagi ei või kaua, pead sulgema silmad, sest see hiilgus ja sära on liig sureliku silmle. — Jälle kord tunned — et oled väike tühine olevus siin laias looduses. —

Vastutav ja tegev toimetaja Harald Nõmmik. Väljaandja Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse Keskjuhatus. Toimetus: Eduard Riismann, August Meikop ja Otto Ibius. Talitusjuht: H. Hasenbuü.

MUUSIKALEHT

1930. a. — VII aastakäik

1930. a. ilmub kord kuus huvitava sisuga, hulga piltide ja ilustustega ning värviliste kaantega. Muusikaleht on vanem ja ainukene muusikaajakiri Eestis, sellepärast loeb seda iga muusikaharrastaja. Hinnalt igatühele kättesaadav.

Tellimishind 1930. a. pääle:

Lauljate Liidu liigetele ja muusikakool. õpilastele 1 kroon.

Teistele 1 kr. 20 s.

Poolaasta pääle pool vähem.

Tellimisi võtavad vastu:

Muusikalehe levitajad koorides

Kõik postiasutised

Muusikaärid ja raamatukauplused

Muusikalehe talitus, Tallinn, Rataskaevu 22.

Saatke talitusele postmarke tellimishinna suuruses, siis saate „Muusikalehe“ aasta jooksul.

Eesti vanem päevaleht

„POSTIMEES“

74. aastakäik.

- „Postimees“ on üleriiklik, värskem, tuumakam päevaleht, mis käsitab objektiivselt kõiki poliitilisi, majanduspoliitilisi, hariduse ja sotsiaalelu küsimusi.
- „Postimees“ toob rikkalikult pilte, karikatuure, joone all põnevaid romaane ja muud väärtuslikku lugemismaterjali.
- „Postimees“ ilmub mitmevärvitrükis, on trükitehnika viimane sõna. Ajalehe väärtus oleneb tema kaastöolistest.
- „Postimehe“ kaastöoliste pere koostub tuntumatest tegelastest sise- kui ka välismaalt.
- „Postimees“ rahuldab kõige nõudlikumagi lugeja ja loodame, et ka Teie juba täna-homme omale „Postimehe“ tellite.

Ühelgi lugemislaua ei tohiks puududa

ka „Postimehe“ kaasväljaanded:

- „Sädemed“ — on ainuke eesti iseseisev värvitrükis ilmuv ilukirjanduslik pilke- ja jutuleht.
- „Tervis“ — on igal pool üldiselt tunnustatud populaar-arstiteaduslik kuukiri. „Tervis“ ei tohiks puududa ühelgi lugemislaua.
- „Lasteleht“ — on odav, värvitrükis ilmuv väärtusliku sisuga kuukiri lastele.
- „Maamees“ — on ainuke omapärane värvitrükis ilmuv uudse majapidaja nädalaleht.

Huviga peatub iga lugeja lugemislaua juures, kus leiduvad eelloetletud väljaanded.

Tellimishinnad.

<u>„Postimees“.</u>		<u>Lisad iseseisvalt.</u>		<u>Lisad „Postim.“ kaasas.</u>	
1 kuu	150 s.	„Sädemed“	40 s. kuu	„Sädemed“	35 s. kuu
6 kuud	725 s.	„Tervis“	25 s. kuu	„Tervis“	20 s. kuu
12 kuud	1400 s.	„Lasteleht“	15 s. kuu	„Lasteleht“	10 s. kuu
		„Maamees“	35 s. kuu	„Maamees“	30 s. kuu

Tartu, Jaani tän. 11-13
 telef. 80

Tallinn, Vene tän. 1
 telef. 16-11